

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.III.20.231/2021/5.

A felperesek:

I. rendű felperes: I. r. felperes (I. r. felperes címe)

II. rendű felperes: II. r. felperes (II. r. felperes címe)

III. rendű felperes: III. r. felperes (III. r. felperes címe.)

IV. rendű felperes: kk. IV. r. felperes (I. r. felperes címe)

V. rendű felperes: V. r. felperes Kft. (V. r. felperes székhelye.)

A felperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Cserpák Judit ügyvéd (ügyvéd címe)

Az alperes:

Alperes neve (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Bánréviné Dr. Halász Edina kamarai jogtanácsos (alperes székhelye)

A per tárgya:

Kártérítés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 2.P.20.635/2020/42.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes 2.P.20.635/2020/45. és 47.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését részben az alábbiak szerint megváltoztatja.

Az I. rendű felperesnek vagyoni kártérítés jogcímén járó összeget 76 259 (hetvenhatezer-kettőszázötvenkilenc) forintra, a járadék jogcímén járó összeget havi 2 000 (kettőezer) forintra, a sérelemdíj összegét 6 000 000 (hatmillió) forintra, valamint ezen összegeknek az elsőfokú ítélet szerinti tartamú és mértékű késedelmi kamatára leszallítja.

A II. rendű felperesnek vagyoni kártérítés jogcímén járó összeget 320 134 (háromszázhúszezer-egyszázharmincnégy) forintra, a sérelemdíj összegét 3 500 000 (hárommillió-ötszázezer) forintra, valamint ezen összegeknek az elsőfokú ítélet szerinti tartamú és mértékű késedelmi kamatára leszállítja.

Az V. rendű felperes keresetét teljes egészében elutasítja.

Mellőzi az alperes elsőfokú perköltség egyetemleges megfizetésére kötelezését.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperesnek 568 640 (ötszázhatvannyolcezer-hatszáznegyven) forint, a II. rendű felperesnek 242 580 (kettőszáznegyvenkettőezer-ötszáznyolcvan) forint, a III. rendű felperesnek 63 500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint és a IV. rendű felperesnek 172 000 (százhetvenkettőezer) forint elsőfokú perköltséget.

Kötelezi az V. rendű felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 150 000 (százötvenezer) forint elsőfokú perköltséget.

Az állam által viselendő elsőfokú eljárási illeték összegét 1 594 711 (egymillió-ötszázkilencvennégyezer-hétszáztizenny) forintra felemeli.

Az alperes által az állam javára fizetendő előlegezett szakértői díj összegét 63 540 (hatvanháromezer-ötszáznegyven) forintra leszállítja, és megállapítja, hogy 57 104 (ötvenhétezer-száznégy) forint előlegezett szakértői díjat az állam visel.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperesnek 71 400 (hetvenegyezer-négyszáz) forint, a II. rendű felperesnek 29 000 (huszonkilencezer) forint, a III. rendű felperesnek 31 700 (harmincegyezer-hétszáz) forint és a IV. rendű felperesnek 47 600 (negyvenhétezer-hatszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az V. rendű felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 50 000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az V. rendű felperest, hogy fizessen meg külön felhívásra az államnak 222 985 (kettőszázhuszonkettőezer-kilencszáznyolcvanöt) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Megállapítja, hogy 1 021 108 (egymillió-huszonegyezer-száznyolc) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam visel.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

[1] A néhai személy neve gyermeke az I. és II. rendű felperes, a II. rendű felperes házastársa a III. rendű felperes és gyermeke a IV. rendű felperes. Az I., II., III. és IV. rendű felperesek a néhaival szoros családi kapcsolatban álltak.

[2] Az V. rendű felperes gazdasági társaságnak a III. rendű felperes a tagja és törvényes képviselője, a társaság kábeltelevíziós szolgáltatási, szerelési munkálatokat, továbbá biztonságtechnikai szerelési munkákat lát el település neveon és annak térségében. A néhai az V. rendű felperes alkalmazásában állt, a cég kecskeméti irodáját vezette, kezdetben 8 órás, majd később heti 10 órás munkaidővel bejelentve. Feladatkörét ellátva napi szinten járt ki település nevera részben munkát végezni, ennek keretében a társaság által kivitelezett munkákhoz szükséges alkatrészeket szállította ki, emellett II. és III. rendű felpereseket is rendszeresen látogatta, besegített nekik a IV. rendű felperes felügyeletébe, ellátásába.

[3] Az alperesnél kötelező gépjármű felelősségbiztosítással rendelkező, személy 2 neve által vezetett forgalmi rendszám1 forgalmi rendszámú Mercedes gyártmányú vontatóból és a hozzá kapcsolt forgalmi rendszám2 forgalmi rendszámú pótkocsiból álló járműszerelvény 2015. október 1. napján 13 óra 30 perckor település neve2 lakott területén kívül az 52-es főúton közlekedett település neve 3 felől település neve4 irányába. A főút 21-725 méterszelvényében a járműszerelvény áttért a menetirány szerinti bal oldali forgalmi sávba, ahol összeütközött a település neve4 felől település 3 irányába közlekedő, a néhai által vezetett forgalmi rendszám3 forgalmi rendszámú Opel gyártmányú, Vectra típusú személygépjárművel, amely bal hátsó ülésén az I. rendű felperes utazott a biztonsági öv bekötése nélkül.

[4] A baleset következtében a néhai súlyos, életveszélyes sérülést szenvedett, és kórházi kezelés ellenére 2015. október 23. napján elhalálozott.

[5] Az I. rendű felperesnek a balesettel összefüggésben agyrázkódása lett, homlokán a bal szemöldök magasságában haránt irányú 6 cm-es V alakú bőrzúzódást, bal vállán a bőr ronszolódását, a bal felkarcsont bőrének horzsolását és felkarcsont törését, a bal III. borda elmozdulásos törését, a bal térd ízületi porcogó-szarv lebenyes szakadását, a combcsont belső térdízületi bütök porc zúzódását, továbbá a hátsó keresztzalag szakadását szenvedte el. Emellett arcsontját törte, és egy örlőfoga kitört. A sérüléseiben a biztonsági öv használatának hiánya nem hatott közre.

A balesetben a ruházata tönkrement, szemüvege összetört.

[6] Az I. rendű felperes a balesetet követően több, mint egy hétig volt kórházban, fekvőbeteg ellátásban részesült, majd két hónapig keresőképtelen állapotban volt.

A kórházi ellátást követően megmaradó bal térd fájdalmai miatt 2015. november 23. napján a kórház neve Sebészeti osztályán bal térdízület műtétjére, majd 2017. november 20-22. napja között az egészségügyi intézet neve Ortopédiai Osztályán a bal láb hátsó keresztszalag pótlására került sor.

[7] Az I. rendű felperesnél a súlyos kombinált bal térd sérülése után mérséklet fokú hajlítási mozgáskorlátozottság következett be, amely jelenleg is panaszokat okoz, a bal alsó végtagja kevésbé terhelhető. A baleset után az I. rendű felperesnek kis mértékű, 12 %-os összszerkezeti maradandó egészségkárosodása alakult ki. A szalagpótló rekonstrukciós műtétet követően minimális térdízületi funkciókárosodás maradt vissza, mely 15 %-os munkaképesség csökkenést eredményez. Emellett a bal vállán, térdén és a homloktájékon megmaradt hegek esztétikai elváltozást jelentenek.

[8] Az I. rendű felperesnek a balesetben bekövetkezett sérülései okozta fájdalmai, a hosszabb kórházi kezelés mellett traumát jelentett édesanyjának a balesetben való elvesztése. 2016. október 30. napján a megyei kórház neve Kórház Pszichiátriáján vizsgálták, ahol a jelentkező szorongásos tünetei alapján elhúzódó gyászt és poszttraumás stressz zavart állapítottak meg a balesettel összefüggésben, gyógyszeres kezelést és pszichoterápiás segítséget igénybevétele javasolták részére a részére.

Az I. rendű felperesnél jelenleg elhúzódó, patológiás szintű gyászreakció nem valószínűsíthető, depresszió, illetve poszt traumás stressz zavar nem állapítható meg, azonban a saját testtel kapcsolatos félelmek, így a fizikai állapotának, különösen a térdének esetleges romlása, azaz úgynevezett szomatikus szorongás jelentkezik nála.

[9] A II. rendű felperes a néhait és az I. rendű felperest a kórházi tartózkodásuk alatt naponta kétszer látogatta. Szintén traumát jelentett számára édesanyjának elvesztése. A gyász feldolgozása körében jelentkező feszült állapot kezelése érdekében 2016. július 14. napján a megyei kórház neve Kórház Pszichiátriáján vizsgálták, a gyászfeldolgozás érdekében pszichoterápiás kezelést javasoltak a számára. Ezt követően édesanyja halálának feldolgozása érdekében tíz alkalommal gyászterápiára járt.

A II. rendű felperesnél jelenleg enyhébb depressziós állapot és súlyosabb poszttraumás zavar valószínűsíthető, elhúzódó, patológiás mértékű gyászreakció azonban nem.

[10] A III. rendű felperesnél elhúzódó, patológiás mértékű gyászreakció nem áll fenn, az önjellemzése alapján közép súlyos poszttraumás stressz zavart mutat, továbbá a tesztek enyhe depresszív állapotra utalnak, a pszichés státusza azonban nem egyértelműen és kizárólag a perbeli balesettel állhat összefüggésben.

[11] A IV. rendű felperes a néhairól a balesetkori életkora miatt konkrét emlékekkel nem bír, azokat felidézni nem tudja, és a nagyszülő halálával összefüggésben pszichés tünetek nem voltak feltárhatók. Valószínűsíthető azonban, hogy a kiskorú gyermekre a vele naponta kapcsolatot tartó nagyszülő elvesztése negatív érzelmi- és pszichés változást gyakorolt, azonban nem zárja ki, hogy pszichológiai szempontból egészséges felnőtté váljon.

[12] Az I. és II. rendű felperesek a néhai sértett hamvasztásával, a búcsúztatással kapcsolatos költségeket megfizették.

[13] Az V. rendű felperes az A... Kft. megrendelővel 2015. szeptember 21. napján megkötött vállalkozási szerződés alapján vállalt biztonságtechnikai szerelési munkákat a 2015. október 10. és október 24. napja közötti időszakban nem tudta elvégezni, ezért a megrendelő a szerződéstől elállt.

[14] A II. rendű felperes 2016. január 27. napján a balesettel összefüggésben kárbejelentéssel élt az alpereshez, majd az I., II., III. és V. rendű felperes, valamint a perben nem álló személy neve³ a balesettel kapcsolatos pontosított kártérítési és sérelemdíj iránti igényét 2017. január 30. napján az alperesi biztosító társasághoz bejelentette.

[15] Az alperes 2017. április 24. napján 300 000 forint összegű kártérítési előleget fizetett meg az I. rendű felperesnek.

A felperesek keresete és az alperes védekezése

[16] A felperesek módosított keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az alperesnél felelősségbiztosítással rendelkező forgalmi rendszámú forgalmi rendszámú gépjárművel okozott balesetből eredően sérült az I-IV. rendű felpereseknek az élethez, a testi épséghez és az egészséghez, valamint a teljes családban való élethez fűződő személyiségi joga.

[17] Az I. rendű felperes vagyoni kártérítésként 587 269 forint (kórházi kezeléssel kapcsolatos kiadások: 125 000 forint, kórházi kezelést követő kiadások: 359 089 forint, ruházati kár: 60 000 forint, temetési költség: 43 810 forint), 2017. július 15. napjától havi 45 000 forint járadék és 10 000 000 forint sérelemdíj, II. rendű felperes vagyoni kártérítés címén 663 944 forintot (kórházi látogatásokkal kapcsolatban felmerült költségek: 291 800 forint, temetési költség: 200 680 forint, valamint a bulgáriai szállás ára és az utazási különbözet 71 464 forint, továbbá gyászterápia: 100 000 forint) és 6 500 000 forint sérelemdíj, a III. rendű felperes 2 000 000 forint sérelemdíj, a IV. rendű felperes 2 000 000 forint sérelemdíj, míg V. rendű felperes 3 687 306 forint (2 787 306 forint vállalkozási díj különbözet, mint elmaradt haszon, 900 000 forint lejárttá vált járadékigény) vagyoni kár és 2017. január 1. napjától havi 50 000 forint járadék, valamint ezen összegeknek 2015. október 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[18] A felperesek igényüket az alperessel szemben a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (Kgfbtv.) 28. § (1) bekezdése alapján érvényesítették, hivatkozva arra, hogy az igényeik az alperesnél kötelező balesetbiztosítással rendelkező gépjármű által okozott balesetből erednek, azzal állnak összefüggésben. Állították, a néhai kívánsága az volt, hogy hamvait ország neve szórják a tengerbe, amely teljesítése érdekében négyen kiutaztak, amelynek utazási és szállás költsége merült fel.

[19] Az I. rendű felperes a járadékigénye kapcsán előadta, számos sérülése miatt orvosi javaslatra rendszeresen kell szednie kalcium, magnézium készítményeket, vitaminkészítményeket, amelyeknek átlagos költsége havonta 7 000 forint. Az arckoponya, állcsonttörés miatt a fogai rendkívül érzékenyek, ezért szájfertőtlenítőt és speciális fogkrémet kell használnia, amelynek havi 3 000 forint az átlagos költsége. 6-7 hetente kineziológushoz jár, melynek havi átlagos költsége 5 000 forint, visszamaradt mozgáskorlátozottsága miatt havonta 10 000 forint a masször. Az alperes által időközben kifizetett 300 000 forint jogcím nélküli előleget a 2017. január 1. és 2017. július 14-e között esedékessé vált járadékigénybe számolta el, ezért a járadékigény kezdőidőpontját 2017. július 15. napján jelölte meg.

[20] Az V. rendű felperes járadékigényét arra alapította, hogy a néhai halálát követően alkalmazott új munkatárs ugyanazt a munkát végezte, ugyanakkor nem volt feladata az alkatrészek kiszállítása település nevera, amelyet a néhai halála előtt napi 2 óra bejelentett alkalmazás mellett elvégzett. A napi 2 órában foglalkoztatott munkavállaló havi közterhét 53 924 forintban jelölte meg, míg a napi 4 órában foglalkoztatott alkalmazott közterhe 107 848 forint, amelynek összegek különbözete képezi kárát.

Elmaradt haszonként az A... Kft.-vel 2015. szeptember 21. napján létrejött vállalkozási szerződés díjának a költségeivel csökkentett összegét jelölte meg, mivel álláspontja szerint a

vállalkozási szerződést a néhai halála miatt nem tudta teljesíteni a szerződésben meghatározott időben, így a megrendelő a szerződéstől elállt.

[21] A sérelemdíj összege körében kérték értékelni, hogy az I. rendű felperes számára súlyos traumát okozott a balesetben bekövetkezett sérülései okozta fájdalom és kórházi kezelés, továbbá édesanyjának az elvesztése, a hosszantartó kezelések miatt az egészségi állapota megromlott, mozgáskorlátozottság alakult ki. A II. rendű felperes számára szintén traumát okozott édesanyjának elvesztése, akivel naponta találkozott, gyermeke gondozásába besegített. A III. rendű felperes a néhaival a családi cégben együtt dolgozott, nagyon jó személyes kapcsolatban álltak egymással, szinte szülő-gyermek kapcsolatban, és a halála miatt gyász kerítette hatalmába. A IV. rendű felperes napi gondozásában a néhai aktívan részt vett, így a balesetből kifolyólag az életvitele felborult.

[22] Az alperes ellenkérelmében az I. rendű felperes esetében 2 053 830 forint összegben és havi 14000 forint járadékban, a II. rendű felperes esetében 1 570 680 forint összegben és a IV. rendű felperes esetében 500 000 forint összegben a keresetet elismerte, míg ezt meghaladóan annak elutasítását kérte. Nem vitatta az I. rendű felperes által érvényesített kárigények közül a ruházat összegszerűségét 30 000 forintig, a gyógyszerköltséget 75 229 forintig és a temetéssel kapcsolatos költségeket, míg a II. rendű felperest érintően a hamvasztás és annak ügyintézési költségét, valamint a templomi búcsúztatás virágköltségét 20 000 forintig.

Érvelése szerint az I. rendű felperest érintően 30 %-os mértékű sértetti közrehatást is figyelembe kell venni, mivel az I. rendű felperes a biztonsági övét nem használta a baleset bekövetkeztekor. A vagyoni kártérítési igény körében a hálapénz és ajándék kapcsán hivatkozott arra, azok teljesítése az I. és II. rendű felperes saját döntése volt. Nem tartotta bizonyítottnak az I. rendű felperes új szemüvegének, II. rendű felperesnek a kórházi látogatással kapcsolatban felmerült és a bulgáriai utazás költségeit. Az orvosi vizsgálatokra kifizetett díjak kapcsán utalt arra, hogy a kezeléseket társadalombiztosítási alapon ingyenesen igénybe vehette volna az I. és II. rendű felperes. Megítélése szerint havi 2 000 forint összeget meghaladóan az I. rendű felperes járadékigényét az orvosszakértői vélemény nem támasztja alá.

Az V. rendű felperes vagyoni kárigénye kapcsán kifejtette, távoli az okozati összefüggés az érvényesített igény és a perbeli baleset között. A néhai sértett csak napi 2 órában teljesített adminisztratív tevékenységet az V. rendű felperesnél, és az V. rendű felperes közel egy év alatt nem teljesítette a vállalkozási szerződésben foglaltakat, amelyet a szerződés szerint 14 nap alatt kellett volna teljesítenie. Rámutatott, az V. rendű felperest kárenyhítési kötelezettség terhelte, hogy a kiesett munkavállalóját minél előbb pótolja.

[23] A sérelemdíj iránti igényből az I. rendű felperes vonatkozásában – a közrehatását is figyelembe véve – 2 250 000 forintot, a II. rendű felperes vonatkozásában 1 500 000 forintot, míg a IV. rendű felperes esetében 500 000 forintot ismert el megalapozottnak. Az I. rendű felperes össz-szervezeti egészségkárosodása ugyanis 12 %, amely kismértékűnek tekinthető, baleseti eredetű munkaképesség csökkenése 15 %, a balesetből visszamaradt hegesedése a beszerzett szakértői vélemény szerint látható ugyan, de nem torzító jellegű. A pszichológiai szakvélemény elhúzódó patológiás szintű gyászreakciót nem valószínűsített, PTSD fennállása nem volt alátámasztható, pszichoterápiás megsegítést a szakértő nem látott indokoltnak. A pszichológiai szakvélemény alapján véleménye szerint a II. rendű felperes keresetben megjelölt igénye is eltúlzott. A IV. rendű felperes pedig a néhaitól eltérő címen lakott.

Véleménye szerint a III. rendű felperes sérelemdíjat nem követelhet, mivel nem közeli hozzátartozója a néhainak, lakcíme 250 km-re található a néhai lakóhelyétől, továbbá nem igazolt olyan hátrány bekövetkezését, amely sérelemdíjjal történő kompenzációt igényelne.

[24] A felperesek által megjelölt késedelmi kamat kezdőidőpontját a Kgfbtv. 29. § (2) bekezdésére tekintettel vitatta, amely alapján az egyes felperesi igények esetében nem a károkozás időpontjától, hanem a biztosítóhoz történő igénybejelentéstől érvényesíthető.

Az elsőfokú ítélet

[25] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperesnél kötelező gépjármű felelősségbiztosítással rendelkező forgalmi rendszámú forgalmi rendszámú tehergépjárművel 2015. október 1. napján okozott balesetből eredően sérült az I-IV. rendű felpereseknek az élethez, testi épséghez és az egészséghöz, valamint a teljes családban éléshez fűződő személyiségi joga. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek vagyoni kártérítés jogcímén 162 269 forintot, 2017. január 1. napjától havi 20 000 forint járadékot, 8 000 000 forint sérelemdíjat és azok 2017. január 30. napjától járó késedelmi kamatát, a II. rendű felperesnek vagyoni kártérítés jogcímén 523 944 forintot és 5 000 000 forint sérelemdíjat, valamint azok után 2016. január 27. napjától járó késedelmi kamatot, a III. rendű felperesnek 1 000 000 forint sérelemdíjat és annak 2017. január 30. napjától járó késedelmi kamatát, a IV. rendű felperesnek 2 000 000 forint sérelemdíjat és annak 2017. december 20. napjától járó késedelmi kamatát, míg az V. rendű felperesnek vagyoni kártérítés jogcímén 2 787 306 forintot és annak 2017. január 30. napjától járó késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest a felpereseknek egyetemlegesen 2 320 143 forint perköltség megfizetésére. Megállapította, 1 500 000 forint eljárás illetéket az állam visel, és a megelőlegezett 120 644 forint szakértői költséget az alperes köteles megfizetni az állam javára. Rendelkezett arról, hogy az ítélet az I. rendű felperes vonatkozásában 2 053 830 forint tőke és 2017. január 1. napjától havi 1 400 forint járadék, a II. rendű felperes vonatkozásában 1 570 680 forint tőke, míg a IV. rendű felperes vonatkozásában 500 000 forint tőke vonatkozásában előzetesen végrehajtható. Határozatának indokolásában rögzítette, az alperes nem vitatta, hogy a perbeli balesetért kártérítési felelőssége a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:47. §-a és a Kgfbtv. 27. §-a alapján fennáll. Nem fogadta el az alperesnek az I. rendű felperes közrehatására való hivatkozását, mivel szakértől igazságügyi szakértő, valamint a szakértői inézet neve szakvéleménye alapján az állapítható meg, hogy az I. rendű felperes sérülései bekapcsolt biztonsági öv mellett is bekövetkeztek volna. A tehergépjármű ugyanis bal oldalról ütközött a személygépjárműbe, így az I. rendű felperest félig oldalról érte az ütés, a sérülései mind bal oldalán keletkeztek és a biztonsági öv oldalirányú elmozdulástól nem véd. Utalt arra is, az alperes az I. rendű felperes vonatkozásában megírt egyezségi megállapodás tervezetben azt tüntette fel, hogy a balesettel összefüggésben károsulti közrehatás nincs. Mellőzte ezért az alperesnek az együttes orvos és műszaki szakértői vélemény beszerzésére irányuló bizonyítási indítványát, figyelemmel arra is, hogy a büntetőeljárás során kirendelt szakértő2 igazságügyi műszaki szakértő által készített szakvélemény az ütközés kapcsán bal oldalról történő erőbehatást állapított meg akként, hogy a menetirány szerinti bal oldali forgalmi sávban történt az ütközés és a személygépkocsi bal első része érintkezett az úttest hossz tengelyével kb. 10 fokos balra fordult helyzetű járműszerelvénnyel bal első részével. Részletesen kifejtett indokai szerint az I. és II. rendű felperes vagyoni kárigénye körében a kórházi kezelés során az orvosoknak és nővéreknek fizetett hálapénz nem olyan juttatás, amelynek megtérítésére a károkozótól, illetve felelősségbiztosítójától igényt lehetne tartani. Számlával igazolt és káreseménnyel okozati összefüggésben fennálló kárigénynek fogadta el az I. r. felperes új szemüvegének készítése, az ortopéd vizsgálat, a röntgen készítésének költségét, az I. rendű felperes által megjelölt gyógyszerköltségeket, a Hyaluronos injekció költségét, valamint orvos neve részére kifizetett kezelés és kontroll költségét. Megalapozottnak ítélte a ruházati kár és

az urnás temetés költségét is. Az így megállapított 462 269 forint kártérítésből levonta az alperes által a kárrendezés során megfizetett 300 000 forint előleget. Az I. rendű felperes járadékigényéből 20 000 forintot talált megalapozottnak akként, hogy abból havi 7 000 forint a kalcium és magnézium szedésének, 3000 forint a speciális fogkrém és szájfertőtlenítés használatának, 5 000 forint a kineziológus, míg 10 000 forint a masször költsége. A pszichológiai szakvélemény ugyanis alátámasztotta, hogy az I. r. felperesnél jelenleg is tartó, fel nem dolgozott gyászfolyamatok miatt pszichés elváltozás, poszttraumás stressz zavar jelentkezik, mely fizikális és pszichés tünetek együttes kezelésében kineziológiai kezelés és rendszeres masszázs igénybevétele állapotának javítására szolgálhat. Az arccsonttörés és fogsérülés miatt speciális higiénés szájápolás szükséges. A kalcium és magnézium szedését az orvosszakértői véleményben megállapított mozgáskorlátozottság, végtagfájdalom, fáradékonyság teszi indokolttá.

[26] A II. rendű alperes vagyoni kárigénye esetében a kórházi látogatással kapcsolatos üzemanyag költséget a csatolt kimutatás és gépjármű forgalmi engedély alapján, a hamvasztás és az azzal kapcsolatos ügyintézés költségét a csatolt számlák, a hamvak ország neve a tengerbe való szórásával kapcsolatos utazási és szállás költséget az I., II. és III. rendű felperesek egybehangzó személyes nyilatkozatai, tanú1 és tanú2 tanúk vallomása és a csatolt okiratok alapján állapította meg. A templom neve Templomában búcsúztatásra rendelt virágdíszítés összegét 70 000 forintban elfogadta, mivel az a 2015. évi fogyasztói árakkal számítva nem tekinthető eltúlzottnak, és a temetési költség e tétel figyelembevételével is csak közel 300 000 forint volt, amely az akkori átlagos több százezer, akár 1 000 000 forintra rugó temetési kiadásokhoz képest aránytalannak nem tekinthető. A 10 alkalmas gyászterápia költségét is indokoltnak ítélte a pszichológiai szakvélemény és a 2016. július 14. napján készült pszichiátriai ambuláns vizsgálatról kiadott jelentés alapján.

[27] Megállapíthatónak találta az V. rendű felperes elmaradt hasznaként, hogy a vállalkozási szerződés megrendelő általi felmondása miatt nem keletkezett a vállalkozási szerződés alapján bevétele. Az V. rendű felperes járadékigényét azonban nem ítélte megalapozottnak, mivel nem bizonyította az V. rendű felperes, hogy a kiesett munkavállalójának pótlása érdekében eljárni volt, és az nem alapoz meg kártérítési igényt, hogy a néhai sértett ugyanazon heti óraszámában történő bejelentés mellett ténylegesen több és más jellegű munkát is elvégzett.

[28] A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja szerinti objektív jogkövetkezményt alkalmazta arra tekintettel, hogy a jogerős büntető ítéletben megállapított tényállás szerint a bekövetkezett baleset az I-IV. rendű felperes élethez, testi épséghez, egészséghez való személyiségi jogát, továbbá a néhai sértett bekövetkezett halála miatt a teljes családban való éléshez fűződő alkotmányos védelem alatt álló személyiségi jogát sértette.

[29] A sérelemdíj összegének meghatározása körében szakértől igazságügyi szakértő szakvéleményét a szakértői névjegyzékből való törlése miatt a bizonyítékok közül kirekesztette, és a szakértői intézet neve, valamint a C... Kft. által készített szakvéleményt fogadta el ítélezése alapjául. Az I. rendű felperes esetében értékelte, hogy édesanyját elveszítette, amely traumát fel kellett dolgoznia, és a balesetben maga mellett láthatta a súlyos, életveszélyes sérüléseket szenvedett édesanyját, amely látvány visszatérő emlékként megjelenik előtte, sokszor pszichés terheltséget, depresszív tüneteket okozva. Az I. rendű felperes a balesetben maga is megsérült, amely miatt fájdalmat kellett elviselnie. A kórházi kezelést követően mintegy két hónapig keresőképtelen volt, amely kiszolgáltatottság érzését alakította ki benne. A balesettel összefüggésben kisebb munkaképesség csökkenés alakult ki, emellett a bal szemöldökén, térdén és vállán heg található, amely esztétikai problémát jelent. A bal térde mozgásra érzékeny, nehezen terhelhető, hosszabb utat megtenni nem nagyon tud, amely miatt mozgása is beszűkült, testsúlya a baleset óta gyarapodott. A visszamaradt

mozgáskorlátozottság kihat a munkavégzésére, továbbá az otthoni feladatok ellátására is. A baleset bekövetkeztekor a 31 éves életkorú I. rendű felperes párkapcsolata a balesetet követően megszakadt.

[30] A II. rendű felperes esetében figyelembe vette, hogy a néhaival nagyon szoros kapcsolatban állt, segített neki a ház körüli munkában, továbbá a IV. rendű felperes nevelésében. E szoros kapcsolat miatt alakult ki hosszabban elhúzódó gyászreakció, amely miatt gyászterápiára is járt. A III. rendű felperes vonatkozásában a sérelemdíj alapjaként azt vette figyelembe, hogy a néhai sértettel szoros családi kapcsolata alakult ki, és a halálával a családi segítséget veszítette el, házastársának, a II. rendű felperesnek a balesetet követő kórházi látogatások miatt az ideje nagy részét a gyermekük körüli teendők felemésztették, munkáját így nem tudta megfelelően ellátni. A IV. rendű alperes pedig a nagyszülőjét veszítette el, akivel napi szinten találkozott, ragaszkodott hozzá, hosszú ideig nem volt képes megérteni hova tűnt a néhai. A bekövetkezett haláleset miatt nem lesz lehetősége a teljes családi együttlétből fakadó élmények megélésében, a családi minták befogadására.

[31] A késedelmi kamat fizetési kötelezettség kezdő időpontját a Kgyb.tv. 29. § (2) bekezdése alapján a kárigény bejelentésének napjában határozta meg.

[32] A felperesek javára megítélt perköltség összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja szerinti mértékhez képest ugyanezen szakasz (6) bekezdésére figyelemmel magasabb, 7,5 %-ban határozta meg az érvényesített igények bonyolult jogi megítélésére, a lefolytatott bizonyítási eljárás terjedelmes voltára és a felperesek jogi képviselője által kifejtett magas szakmai színvonalú ügyvédi tevékenységre.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[33] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását kérte a következők szerint: az I. rendű felperes esetében 337 392 forint összegű vagyoni kár esetében a kereset elutasítása, a járadék havi 1 400 forintra és a sérelemdíj 2 250 000 forintra történő leszállítása, a II. rendű felperes esetében a vagyoni kártérítés 64 680 forintra és a sérelemdíj 1 500 000 forintra történő leszállítása, a IV. rendű felperes esetében a sérelemdíj 500 000 forintra történő leszállítása, míg a III. és V. rendű felperes esetében a kereset elutasítása. Kérte továbbá az ügyvédi munkadíjnak a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése szerinti megállapítását. Másodlagosan fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[34] Változatlanul fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett azt az álláspontját, miszerint az I. rendű felperes 30 %-os mértékben közrehatott a baleset következményeinek kialakulásában a biztonsági öv becsatolásának elmulasztásával, amely miatt kármegosztásnak van helye. Hivatkozott arra, szakértői szakértő büntetőeljárásban készített szakvéleménye szerint a becsatolt biztonsági öv viselése mellett az I. rendű felperes a súlyos sérüléseit jó eséllyel elkerülhette volna, továbbá e szakértő kompetenciával nem is rendelkezik a balesetben részes járművek rongálódásai, az ütközés ereje, a baleset mechanizmusa kapcsán. Szükségesnek tartotta az I. rendű felperes sérülésének kialakulása körében műszaki szakértői vélemény, majd annak tartalmára figyelemmel orvosszakértői vélemény készítését. Megítélése szerint az I. rendű felperes az új szemüveg vásárlását nem bizonyította, mivel számlát nem, csupán megrendelőlapot csatolt. Az orvosi vizsgálatok esetében kifejtette, a magánellátás költségei nem téríthetők meg, és azokat az I. rendű felperes nem is igazolta, mint ahogyan a gyógyszerköltségek közül 3 819 és 4 200 forint felmerülését sem. Hivatkozott arra, a speciális fogkrém és szájfertőtlenítés, a kineziológus és masször költségének

indokoltságát a szakértői inézet neve szakvéleménye és más okirat sem támasztja alá. A gyógyszerköltség esetében a közrehatásra is figyelemmel havi 1 400 forint összegű járadékot tartott elfogadhatónak, mivel a szakértői inézet neve szakvéleménye szerint a fájdalomcsillapító gyógyszerek használata nem állandóan, hanem csak esetenként, az időjárásváltozás miatti fájdalmak vagy a mozgás okozta fájdalmak jelentkezésekor indokolt. Az I. rendű felperes esetében a sérelemdíj mértéke kapcsán utalt arra, hogy az össz-szervezeti egészségkárosodása kismértékű, a mozgáskorlátozottság csak mérsékelt fokú, a hétköznapi életvitelt nem teszi lehetetlenné, lényegében nem akadályozza, sportolásról nem kell lemondania és elhúzódó patológiás szintű gyászreakció nem valószínűsíthető.

[35] Érvelése szerint a II. rendű felperes nem bizonyította a kórházi látogatások üzemanyag költségét, a bulgáriai utazás és szállás költségét, valamint az elhunyt búcsúztatójára vásárolt virágok költségét. A II. rendű felperes gyászterápiája kapcsán utalt arra, hogy azt a társadalombiztosítási ellátás keretében kellett volna igénybe vennie. A II. rendű felperes esetében a sérelemdíj összegét eltúlzottnak találta a szakértői véleményben foglaltakra figyelemmel. Megítélése szerint a III. rendű felperes nem tekinthető a Ptk. szerinti közeli hozzátartozónak, az elhunytal nem állt közeli hozzátartozói viszonyban, amely a sérelemdíj megállapítását megalapozná, lakóhelye is messzebb található. Emellett a szakértői vélemény sem igazolt olyan hátrány bekövetkeztét, amely sérelemdíjjal történő kompenzációt igényelne. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság a IV. rendű alperes részére megállapított sérelemdíj esetében nem értékelte kellő súllyal a szakvélemény azon megállapítását, hogy a IV. rendű felperesnél betegségi szintű mentális zavarra utaló jelek nem mutatkoznak, és a nagyszülő végleges hiánya nem zárja ki az egészséges személyiségfejlődést.

[36] Az V. rendű felperes elmaradt haszna esetében az okozati összefüggés hiányára hivatkozott, mivel az elhunyt munkavégzése nem befolyásolta döntően a megszünt vállalkozási szerződés teljesítését, a munkájával a video megfigyelő rendszer telepítésében nem vett volna részt, míg az V. rendű felperesnek több munkavállalója is volt. Emellett a költségek összege sem bizonyított.

[37] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság 7,5 %-os mértékű ügyvédi munkadíjat állapított meg annak ellenére, hogy az ügy megítélése nem bonyolult és a tanúk meghallgatásán túl csak orvos és pszichológus szakértő kirendelésére került sor.

[38] A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Hangsúlyozták, mind szakértőtől, mind a szakértői inézet neve szakvéleménye következetes volt abban, hogy a bekapcsolt biztonsági öv nem befolyásolta az I. rendű felperes sérüléseit, mivel bal oldalról érte a gépjárművet az ütés. szakértőtől a szakvéleményét arra figyelemmel is fenntartotta, hogy áttanulmányozta a tárgyaláson szakértő2 műszaki szakértő szakvéleményét. Előadták, a szemüveg megvásárlásáról megrendelőlap rendelkezésre áll, amely tartalmazza a szemüveg paramétereit és árát, míg az átvételt alátámasztja az a tény, hogy az I. rendű felperes a tárgyalásokon azt viselte. Rámutattak, az alperes az I. rendű felperes orvosi vizsgálatának 7 000, 12 000 és 14 000 forintos költségét az elsőfokú eljárásban elismerte. A kontroll vizsgálatok 28 000 és 70 000 forintos költsége, valamint a 3 819 forintos és 4 200 forintos gyógyszerköltségek esetében állították, hogy azok számláit csatolták a kárigény bejelentéséhez, és az alperes válaszában a csatolt igazolások kézhezvételét elismerte, az ellenkérelmében sem hivatkozott ezen számlák hiányára. A fogkrém és szájfertőtlenítő használatával összefüggésben előadták, hogy a szakértői inézet neve szakvéleményét e körben nem fogadták el, mivel a szakértő e kérdésre nézve nem rendelkezett megfelelő kompetenciával, mint ahogyan a kineziológiai kezelés és a masszáz esetében sem. Érvelésük szerint megállapítható, hogy arccsont sérülése volt az I. rendű felperesnek, őrlőfoga kiesett, amely utáni érzékeny, esetenként fájdalomba hajló állapot indokolja a speciális fogkrém és szájfertőtlenítő használatát. A gyógyszerköltségre vonatkozó

járadék tekintetében utaltak arra, hogy az elsőfokú bíróság nem csupán a kalcium és magnézium szedését fogadta el, hanem az egyéb gyógyszerek és gyógyhatású készítményeket is, amelyek szedését a szakértői inézet neve szakvéleménye szükségesnek tartott. Véleményük szerint a II. rendű felperes a kórházi látogatás üzemanyag költségét, a ország neve utazás költségét és a szállás költséget, a virágdíszítés költségét teljes egészében bizonyította, a II. rendű alperes gyászterápiájának igénybevételét alátámasztotta a kezelést végző pszichiáter diagnózisa.

[39] Az I. rendű, II. rendű és IV. rendű alperes részére megállapított sérelemdíjat az elsőfokú bíróság a feltárt körülmények helyes mérlegelésével állapította meg, azok figyelembevételével az összegek nem tekinthetők eltúlzottnak. Kiemelték, a III. rendű felperes sérelemdíj igénye kapcsán, hogy a jogszabályok nem tartalmaznak olyan szűkítő rendelkezést, hogy csak a közeli hozzátartozók érvényesíthetnének igényt a hozzátartozó elhalálozása miatt. Előadták, a III. rendű felperes és az elhunyt ugyanolyan közeli viszonyban volt, mint az I. és II. rendű felperes, napi rendszerességgel tartottak kapcsolatot, segítették egymást, a családi vállalkozásban együtt dolgoztak, ezért a III. rendű felperes is mély gyászt élt meg, amelyet a szakértői inézet neve szakvéleménye is igazolt. Az V. rendű felperes elmaradt haszna kapcsán állították, hogy a néhai a cég működésében nélkülözhetetlen volt, számos adminisztratív tevékenységet látott el, és a III. rendű felperesnek a gyereknevelésbe is be kellett segíteni, így nem maradt segítsége a vállalkozásban. A perköltségigény vonatkozásában utaltak arra, hogy a munka és idő igényt alátámasztja a pertartam és a peres iratok terjedelme, az ügyben terjedelmes és szakszerű észrevételeket tettek, továbbá a képviselői munka megítélésekor az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a pert megelőzően a követelést peren kívül megkísérelték érvényesíteni.

Az ítéltábla döntésének indokai

[40] A fellebbezés részben alapos.

[41] Nem vitatottan az alperesnél kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkező tehergépjármű 2015. október 1. napján balesetet okozott, amely következtében a néhai személy neve elhunyt és az I. rendű felperes sérüléseket szenvedett. Ezért a Kgfbtv. 27. §-a és 28. § (1) bekezdése alapján az alperessel, mint biztosítóval szemben kártérítés (Ptk. 6:519. §) és – a Kgfbtv. 3/A. §-ára figyelemmel – sérelemdíj (Ptk. 2:51., 2:52. §) megfizetése iránti igény érvényesíthető.

[42] Az I. rendű, II. rendű és V. rendű felperes a baleset miatt vagyoni kárigény, míg az I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű felperes sérelemdíj iránt terjesztett elő keresetet, amelyet az elsőfokú bíróság nagyobb részben – az alperes által az elsőfokú eljárásban elismert összeget meghaladóan – megalapozottnak talált. Az alperes fellebbezésében – a baleset jogellenes okozását, és azt, hogy abból vagyoni kár és részben sérelemdíj iránti igény keletkezett, nem vitatta, de változatlanul hivatkozott az I. rendű felperes közrehatására, továbbá vitatta az V. rendű felperes vagyoni kárigénye jogalapját, az I. rendű és II. rendű felperes vagyoni kárigényének összegét, a III. rendű felperes sérelemdíj igényének jogalapját, és az I., II., IV. rendű felperes sérelemdíj igényének összecszerűségét.

[43] A károsult közrehatásakor kártérítés esetén a Ptk. 6:525. § (1) bekezdése alapján kármegosztásnak van helye, míg a közrehatás sérelemdíj esetében az összecszerűség körében értékelendő (BH2021. 49). Helyesen vizsgálta ezért az alperesi hivatkozásra tekintettel az elsőfokú bíróság, hogy az I. rendű felperes részéről közrehatás állapítható-e meg, amely kapcsán kifejtett álláspontjával az ítéltábla egyetért.

[44] Tény, az I. rendű felperes a baleset bekövetkeztekor biztonsági övet nem használt. A baleset miatt indult büntetőeljárásban a nyomozó hatóság az I. rendű felperes sérüléseivel összefüggésben szakértől igazságügyi szakértőt rendelte ki, aki szakvéleményében azt állapította meg, hogy az I. rendű felperes sérüléseit jó eséllyel elkerülhette volna a biztonsági öv használata esetében. A büntetőügyben eljáró bíróság elrendelte a szakvélemény kiegészítését, amelyben a szakértő akként nyilatkozott, hogy a baleset mechanizmusára, a gépjármű rongálódásaira tekintettel az I. rendű felperes sérüléseit a becsatolt biztonsági öv viselésével sem kerülhette volna el. A büntetőügyben tartott tárgyaláson a szakértő meghallgatásakor elmondta, hogy a baleseti mechanizmus a bal testfél sérüléseit idézte elő, az ütés félig oldalról érte, a biztonsági öv pedig oldal irányban, illetve felfelé nem véd. A szakértőt jelen eljárásban az elsőfokú bíróság – a büntetőeljárás iratainak beszerzését követően – szintén meghallgatta, amely meghallgatáson előadta, a nyomozás során készült szakvéleményekor az információ nem volt elégséges, később azonban tisztázódtak a körülmények, és ezért módosította szakvéleményét. A büntetőeljárás iratiból ki is tűnik, hogy az igazságügyi orvosszakértői véleményt követően készült a baleset körülményeivel foglalkozó műszaki szakértői vélemény, így azt a szakvéleménye készítésekor nem vehette figyelembe. A szakértő perbeli meghallgatásakor nyilatkozatát azzal kezdte, hogy a baleset körülményeit ismerni kell ahhoz, hogy a közrehatás kérdésében állást lehessen foglalni, ugyanakkor a nyomozati iratok között található fényképfelvételek, valamint az szakértői inézet neve (eljáró szakértő: szakértő2) műszaki szakértői véleménye megtekintését követően változtatlanul fenntartotta azt az álláspontját, miszerint a baleset mechanizmusára tekintettel az I. rendű felperes sérülései akkor is bekövetkeztek volna, ha a biztonsági övet beköti. A műszaki szakértői vélemény pedig egyértelműen megállapította, hogy a gépjárművet, amelyben az I. rendű felperes utazott, a bal első részén érte az ütközés az alperes biztosítottjának gépjárműve részéről, ezt ábrázolja a vázrajz is, és a baleset helyszínén készült fényképfelvételeken is bal oldali károsodás látható. szakértől szakértő megállapítását alátámasztotta a szakértői inézet neve – valamennyi irat ismeretében készült – szakvéleménye, amely szintén arra a következtetésre jutott, hogy az oldalirányú ütközés miatt a sérülések bekövetkeztét a bekötött biztonsági öv sem akadályozhatta volna meg. Az I. rendű felperes közrehatása hiányában tehát a két szakértői vélemény egybehangzó, azok figyelembe vették a baleset bekövetkeztének körülményeit, az iratokkal nem ellentétesek, a baleset körülményeit műszaki szakértői vélemény feltárta. Nem volt így szükséges további bizonyítást folytatni ennek körében, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható az I. rendű felperes közrehatásának hiánya. Lényeges továbbá, a peres eljárást megelőzően az alperes által készített egyezségi megállapodás is azt tartalmazza, hogy nincs károsulti közrehatás.

[45] Ezt követően az ítéltábla a fellebbezés kapcsán a felperesek vagyoni kárigényét vizsgálta. Az elsőfokú bíróság által alaposnak talált vagyoni kárigények közül az I. rendű felperest érintően az alperes fellebbezésében az új szemüveg, a gyógyszerek, orvosi kezelések és a havi járadék összegét tette vitássá.

Az új szemüvege készítése kapcsán az I. rendű felperes nem csupán egy megrendelő lapot csatolt, hanem ehhez kapcsolódóan 144 850 forint összegről a optika neve 2016. május 6-i pénztári blokkját és a kártyával történő fizetés bizonylatát (P.22.103/2017/18. sorszám alatt F/25. jelű lap hátoldala), amely blokk és bizonylat az alperes által P.22.103/2017/16. szám alatt benyújtott iratok között is megtalálható. Ezért a szemüveg készítésének költsége bizonyított.

Az orvosi vizsgálatok közül a 7 000 forint, 12 000 forint és 14 000 forint összegű költségeit az alperes az elsőfokú eljárásban nem vitatta (P.22.103/2017/24. számú beadvány), így azt a másodfokú eljárásban már nem teheti vitássá. Egyebekben ezeket a költségeket az I. rendű

felperes az eljárás során igazolta, maga az alperes is elismerte a fellebbezésében, hogy ezekre vonatkozó számlákat az I. rendű felperes csatolta.

[46] Alappal kifogásolta ugyanakkor az alperes fellebbezésében a gyógyszerköltségek között megjelölt 3 819 forint és 4 200 forint összeget, valamint az orvosi vizsgálat 28 000 forint és 70 000 forint összegét. Ezen összegeket bizonyító számlákat az I. rendű felperes az eljárás során nem csatolt, ilyet a fellebbezési ellenkérelmében nem is állított, arra hivatkozott, hogy azokat az alpereshez tett igénybejelentéséhez mellékelte és a számlák átvételét az alperes az arra írt válaszlevelében elismerte. Az elsőfokú eljárásban ugyanakkor mind az I. rendű felperes, mind az alperes benyújtotta a felperesi igénybejelentéshez mellékelt iratokat, amelyek között az előbbi összegeket alátámasztó számlák nem találhatók, ilyen összegű költségek felmerülte tehát nem bizonyított. Az orvosi vizsgálatokat érintően ugyanakkor az I. rendű felperes és az alperes által benyújtott iratok kétszer 10 000 forint összegű számlát tartalmaznak, így a vizsgálatok költségeként 20 000 forint fogadható el.

[47] Mindezekre tekintettel az I. rendű felperes alapos vagyoni kárigénye az új szemüveg készítésének 144 850 forint összegű és az orvosi vizsgálatok összesen 53 000 forint összegű költsége, valamint a fellebbezésben már nem vitatott 75 229 forint gyógyszerköltség, 60 000 forint ruházati és 43 180 forint urnás temetési költség, azaz mindösszesen 376 259 forint. Ebből az összegből azonban levonandó az alperes által előlegként kifizetett 300 000 forint, amely alapján az I. rendű felperest 76 259 forint összegű vagyoni kártérítés illeti meg.

[48] Egyetért az ítéltábla az alperesnek azzal a fellebbezési érvelésével miszerint az I. rendű felperes járadékigénye – közrehatás nélkül – a 2 000 forintot meghaladóan nem megalapozott. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes sérüléseinek következménye kapcsán szakértői bizonyítást folytatott, a szakértői intézet neve rendelte ki. A szakértői intézet a felperesek hivatkozásával szemben rendelkezett szakértői jogosultsággal valamennyi kérdés, így a masszázs és a kineziológia szükségessége kapcsán. Az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet 16/A. § (1) bekezdés a) pontja értelmében sérülések gyógytartamának, keletkezési módjának megállapítására, míg e) pontja alapján kártérítési eljárásban sérülés megítélésére irányul a szakkérdés, igazságügyi orvostani szakértői vizsgálatot kell végezni. Nincs jelentősége tehát annak ilyen esetben, hogy az igazságügyi szakértői szakterületekről szóló 9/2006. (II.27.) IM rendelet (továbbiakban: Kompetenciarendelet) 2. számú mellékletében a sérülésekkel összefüggő egyes szakterületek külön is nevesítve vannak. Ezért a perben igazságügyi orvostani szakterületre bejegyzett szakértőt kellett kirendelni a sérülések kapcsán, amely követelménynek a fenti szakértői intézet megfelel. Amennyiben az igazságügyi orvostani szakértő úgy ítéli meg, hogy valamely kérdés megválaszolása olyan szakterületet érint, amelyhez speciális szakismeret szükséges, az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 59. § (1) bekezdése alapján szakkonzultáns segítségét veheti igénybe. A kirendelt szakértői intézet ezt ugyanakkor nem tartotta szükségesnek, kiegészítő szakvéleményében nyilatkozott arról, hogy a kérdések megválaszolása nem olyan speciális jellegű, amelyhez traumatológus vagy ortopédus bevonását indokolná. Ezért a szakvélemény az ítélezés alapjául elfogadható, azt az elsőfokú bíróság sem tekintette aggályosnak. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a szakértői véleménnyel szemben jutott arra a következtetésre, hogy a masszázs és kineziológus igénybevétele szükséges. A szakvélemény – mint a bizonyító eszközök egyik fajtája – eleve és feltétlenül nem köti a bíróságot. Ez azt jelenti, hogy a bíróság a szakértői bizonyítás körében is vizsgálhatja, sőt köteles vizsgálni, hogy a perben meghallgatott szakértő véleménye meggyőző-e és megalapozott-e, más szakértő véleményével összevetve elfogadható-e. Mindez szabad mérlegeléssel – de alapos és részletes indokolási kötelezettség mellett – állapítható meg (Legfelsőbb Bíróság Kfv.I.35.210/2008/5.). Az elsőfokú bíróság azonban csupán saját megítélésre hivatkozott a masszázs és kineziológus szükségességéről,

holott az szakkérdés, indokát pedig nem adta a szakvéleménytől való eltérésnek. A szakértői intézet szakvéleményét aggályosságát semmilyen egyéb peradat nem támasztja, illet a felperesek sem jelölték meg a már kifejtettek szerint jelentőséggel nem bíró Kompetenciarendeleten kívül. Ezért járadékigényt megalapozó körülményként nem vehető figyelembe a masszázs és a kineziológus költsége.

A szakértői intézet véleményéből a fogsérülés kapcsán az állapítható meg, hogy ilyen valóban történt, azonban a szakvélemény sem tudta igazolni, hogy emiatt az I. rendű felperesnek speciális készítményeket kellene alkalmazni. Erre vonatkozó okiratokat az I. rendű felperes sem csatolt az eljárás során, ilyennek nem tekinthető egy fogorvosi kezelés számlája. Önmagából pedig a fogsérülésből megalapozott következtetést nem lehet levonni a speciális készítmények használata szükségességét érintően, így azok költsége szintén nem vehető figyelembe a járadék körében.

A szakvélemény szükségesnek minősítette ugyanakkor a fájdalomcsillapítók és porcerősítő készítmények időszakos, kúraszerű használatát, amelyek összege esetében az alperes által elismert 2 000 forintot meghaladóan bizonyíték nem áll rendelkezésre. Ezért az I. rendű felperes járadékigényéből havi 2 000 forint alapos, annak megfizetésére köteles az alperes.

[49] A II. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság által alaposnak talált vagyoni kárigények közül az alperes fellebbezésében a kórházi látogatás, a bulgáriai utazás, a templomi virág és a gyászterápia költségét vette vitássá.

A II. rendű felperes kórházi látogatással kapcsolatos költsége esetében az ítéltábla egyezően az elsőfokú bíróság álláspontjával elfogadta, hogy naponta kétszer utazott település3-ra a lakóhelyéről, település neve5. tanúl tanú ugyanis a 2018. április 27. napján megtartott tárgyaláson nyilatkozott arról is, hogy volt olyan eset, amikor a II. rendű felperes egyedül ment a kórházba látogatni, a gyermeket nem mindig vitte magával, tehát nem csak akkor ment kórházba látogatni a II. rendű felperes, ha a gyermeke a tanúnál volt (P.22.103/2017/22. sz. jegyzőkönyv 5. oldal 3. bekezdés). A költség számításához pedig a II. rendű felperes által meghatározott távolság vehető alapul, mivel az a pontos címekre volt figyelemmel, csupán ezért tér el kis mértékben az alperes által megjelölt távolságtól. A gépjármű igénybevételenek bizonyítottságát nem zárja ki, hogy a jármű-nyilvántartásban tulajdonosként és üzembentartóként nem a II. rendű alperes szerepel, mivel abban feltüntetve a házastársa van. Ezért a II. rendű felperes kórházi látogatási költsége alapos, amelyet a II. rendű felperes pontosan 149 454 forintban határozott meg (P.22.103/2017/18. számú beadvány).

[50] A II. rendű felperes a templomi búcsúztatás virág költségét 70 000 forintban jelölte meg, azonban ezt az összegszerűséget semmilyen bizonyítékkal nem támasztotta alá. Mivel arra hivatkozott, hogy ez a részéről ténylegesen felmerült, azt igazolnia szükséges, ez az összeg nem tekinthető köztudomású ténynek. Ezért a virágköltség esetében az alperes által is elismert 20 000 forintra tarthat igényt.

A II. rendű felperes a néhai temetése kapcsán az annak kívánsága szerint a hamvainak ország neve a tengerbe szórása miatt felmerült utazási és szállás költségeit is érvényesítette. A ország neve való utazás és szállás költsége azonban nem igazolt, az továbbá olyan költség, amely a Ptk. 6:521. §-a szerinti előreláthatósági korlátba, valamint a Ptk. 6:625. § (1) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségbe is ütközik. A temetés esetében ugyanis az illő eltemetés költsége igényelhető, tehát az indokolt és szükséges költségek számolhatók el, a lakóhelytől távol, külföldi nyughelyen való elhelyezés, a hamvak szétszórása ilyennek nem tekinthető.

[51] A II. rendű felperes gyászterápiát a társadalombiztosítási ellátás keretén kívül vette igénybe. A II. rendű felperes megyei kórház neve Kórház Pszichiátriai Klinikáján 2016. július 14. napján megjelent, ahol részére javasolták részére a gyászterápián való részvételt, amelynek indokoltságát a szakértői vélemény is alátámasztotta, azt az alperes sem vitatta

fellebbezésében. Az ambuláns kezelő lap tartalmazza azt is, hogy terapeuta elérhetőségekkel ellátták a II. rendű felperest, amelyből következik, hogy a kórházban nem tudták biztosítani a társadalombiztosítás keretében a gyászterápiát, nem adtak számára további időpontot, beutalót. Ezért nem volt akadálya az ily módon igénybe vett gyászterápia költsége igénylésének.

[52] Mindezek alapján a II. rendű felperest vagyoni kártérítésként a kórházi látogatás 149 454 forint összegű, a templomi virág 20 000 forint összegű és a gyászterápia 100 000 forint összegű költsége, valamint a másodfokú eljárásban nem vitatott hamvasztás és az azzal kapcsolatos ügyintézés 50 680 forint összegű költsége, azaz mindösszesen 320 134 forint illeti meg.

[53] Az V. rendű felperes az elsőfokú bíróság által alaposnak talált és az alperes fellebbezésében vitatott elmaradt hasznát, mint kárt arra hivatkozva érvényesítette, hogy a néhai halála miatt nem tudta teljesíteni egy vállalkozási szerződését, amelytől így a megrendelő elállt. A deliktuális kártérítés feltétele a jogellenes magatartás, a kár bekövetkezte és a kettő közötti okozati összefüggés. A Ptk. 6:521. §-a ugyanakkor előre láthatósági korlátot is szabályoz, amely alapján vizsgálni kell az előreláthatósági követelményt, mint az oksági kapcsolat feltételét a káresemény időpontjára vonatkoztatottan. Ez azt jelenti, hogy nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia. Előrelátható pedig az, amellyel az adott körülmények között észszerűen előre számolni lehetett (BH2021.45.). A károkozás pillanatában észszerűen előre nem látható károkért, így a károkozó felelőssé nem tehető.

Jelen esetben a károkozónak a károkozás időpontjában azt nem kellett előre látnia, hogy a balesetben elhunyt néhai gyermeke házastársa cégének elmaradt haszon miatt kára keletkezik, az okozatossági láncnak ez az eleme már távolinak tekinthető. Következésképpen az V. rendű felperes állított elmaradt haszna és a baleset közötti oksági kapcsolat hiányzik, így a kárért az alperes nem tartozik felelősséggel.

[54] Az alperes fellebbezése alapján az ítéltábla vizsgálta a felperesek sérelemdíj iránti igényét. Az alperes mind az elsőfokú eljárásban, mind a fellebbezésében vitatta a III. rendű felperes sérelemdíj iránti igényének jogalapját, figyelemmel arra, hogy nem minősül a néhai közeli hozzátartozójának.

A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése rendelkezik arról, mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen – egyebek mellett – a családi élet tisztetben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése is a családi élethez fűződő jogot nevesíti.

Ettől eltérni, a családi élet bizonyos elvárt jellemzőit a jogosultság megnevezésében használni, ezzel azt valójában leszűkíteni nem célszerű, különös tekintettel arra, hogy ilyen módon egyfajta általánosítása is megtörténik az egészséges és a teljes családnak egyaránt, holott az mindig relatív, csak az adott konkrét családhoz, annak jellemzőihez mérten értelmezhető. Így mást jelent például a házasság felbontása miatt ún. „csonka”, és mást az együttélő szülők által összetartott családok számára a „teljes” család, ahogy hasonló példa hozható az „egészséges” család eltéréseire is attól függően, hogy a családtagoknak van-e valamilyen betegsége, fogyatéka. Mivel tehát a családok, ezen belül a családtagok nem általánosítható tulajdonságokkal rendelkeznek, a személyiségi jogok körében is az egyedi esetekre könnyebben vetíthető családi élethez fűződő jogot helyesebb használni jelzők nélkül. Ezt támasztja alá továbbá, hogy jelentősen eltérnek egymástól azok a családi szerepek, funkciók is, amelyeket az egyes károsultak a családjaikban betöltenek és amelyeknek a közvetlen károsultat ért személyiségi jogsértés miatti módosulásával a családtagok életében negatív változás következik be. A családtagok személyiségi jogainak sérelmét, az erre alapított igényüket pedig ez utóbbiak – a közvetlen károsulttal fennállt kapcsolat tartalmának

változása, az általa betöltött családi funkció elvesztése, sérülése, az ezek kapcsán előálló családi krízis – alapozzák meg (Kúria Pfv.III.20.775/2019/4.).

[55] A család jelenthet egyrészt vérségi kapcsolatot (egyenesági vagy oldalági), másrészt vérségi kapcsolat nélküli köteléket is (házastárs, élettárs, vérségi rokon házastársa, élettársa). A családban éléshez való jog, mint személyiségi jog megsértése esetére a család fogalmát a Ptk. nem határozza meg, az csak a közeli hozzátartozó és a hozzátartozó fogalmát [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. és 2. pont] szabályozza. Eszerint hozzátartozónak minősül az egyenesági rokon házastársa is, illetve fordítottn a házastárs egyeneságbeli rokona is. A Ptk. sem korlátozza, hogy csak a közeli hozzátartozók esetén sérülhet a családban éléshez való jog. A teljes családban éléshez való jog alapja az a családi köteléken alapuló, szoros érzelmi, bizalmi kapcsolat, amely egy adott család tagjai között fennáll, amelyre jellemző egymás támogatása, segítése, a lelki kötődés és a családi kötelék által nyújtott érzelmi biztonság. Mindezek adott esetben nem csak együtt élő családtagok esetén valósulhatnak meg (Kúria Pfv.III.20.606/2018/4.). Ezért az, hogy a III. rendű felperesnek, aki az elhunynak nem közeli hozzátartozója a családban éléshez való joga sérült-e, az eset összes körülményei alapján ítéltető meg.

[56] Kétségtelen, a III. rendű felperes a néhaival nem élt a halálakor együtt, azonban már őt a II. rendű felperes 12 éves korától ismerte, 2012-2013. évben, a II. rendű felperessel való házasságkötését követően a néhaival együtt laktak. Majd miután a II. rendű és III. rendű felperes település neve5 költözött, a néhaival a III. rendű alperes tartotta naponta a kapcsolatot, a néhainak az V. rendű felperesnél végzett munkája miatt, és a IV. rendű felperes – az unokája – felügyeletére tekintettel is. Ezen körülmények alapján megállapítható, hogy a néhaival szoros érzelmi, bizalmi kapcsolata állt fenn, egymást segítették, támogatták, így a halálával sérült a III. rendű felperesnek is a családban éléshez fűződő személyiségi joga.

[57] Helytállóan ismertette az elsőfokú bíróság a sérelemdíj iránti igény elbírálásának szabályait, amelyek alapján részletesen kifejtette, mire alapozta döntését e körben, azösszegszerűség meghatározása során milyen szempontokat vett figyelembe. Az alperes fellebbezésében nem állította, hogy az elsőfokú bíróság által figyelembe vett valamely körülményt nem kell értékelni, hanem azok alapján tartotta eltúlzottnak az elsőfokú bíróság által megállapított összegeket.

[58] Az elsőfokú bíróság a III. rendű és IV. rendű felpereseket ért nemvagyonisérelemeket kellő súllyal értékelte, a sérelemdíj arányban áll a hátrányokkal és felróhatóság mértékével. Kiemeli az ítéltábla, bár a IV. rendű felperes esetében pszichés hátrány nem állapítható meg, a személyiség egyes vonatkozásait, azok jövőbeni kibontakozását hátrányosan érinti, személyiségét sérti a nagyszülő elvesztése. A IV. rendű felperessel közeli viszonyt ápolt a néhai, szükség esetén többször vigyázott rá, a káreseményt megelőző egészségi állapota ténylegesen nem akadályozta ebben, még hosszú évekig lehetett volna része az életüknek.

[59] Nem ért egyet ugyanakkor az ítéltábla az I. rendű és II. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság által meghatározott sérelemdíj mértékével. Egyrészt sérült az I. rendű és II. rendű felperes családban éléshez való személyiségi joga. Az I. rendű felperes a balesetet követően egy hétig kórházi kezelés alatt állt, azt követően két hónapig táppénzes állományban volt, kétszer is műtötték a térdét, maradandó sérülései keletkeztek fiatal korában, térdfájdalom alkalmanként jelentkezik nála és a néhai elvesztése miatt elhúzódó gyászreakció alakult ki, ezért sérült a testi épséghez, egészséghez való személyiségi joga. Az I. rendű felperest ért össz-szervezeti egészségkárosodás mértéke azonban kisebb, az az életében lényeges korlátozottságot nem jelent, sportolhat, önmaga ellátásra képes és munkát tud végezni, jelenleg pszichés károsodás nem mutatható ki.

[60] A II. rendű felperes esetében sérült az egészséghez való személyiségi joga is, de jelentősége van annak, hogy néhaival való szoros kapcsolat, a hosszabb gyászreakció, a gyászterápia szükségessége mellett súlyos pszichés állapot nem maradt fenn.

Figyelembe vette továbbá az ítéltábla a perbeli baleset időpontjával hasonló időszakbeli káresemények esetében hasonló körülmények alapján megállapított sérelemdíjak összegét is (BH2021. 74, Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.567/2018/6. és 7.Pf.20.374/2021/6., Kúria Mfv.X.10.052/2021/5., Pfv.III.20.691/2020/6.).

Mindezeket értékelve az I. rendű felperes esetében 6 000 000 forint, a II. rendű felperes esetében 3 500 000 forint, a III. rendű felperes esetében 1 000 000 forint, míg a IV. rendű felperes esetében 2 000 000 forint összegű sérelemdíj tekinthető a jogsértéssel arányban állónak.

[61] Az alperes fellebbezésének részbeni eredményessége következtében az I. rendű és II. rendű. rendű felperesek esetében a pernyertesség-pervesztesség aránya megváltozott, míg az V. rendű felperes teljesen pervesztett lett. Ezért az V. rendű felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperesnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (Díjrendelet) 3. § (6) bekezdése alapján a kifejtett tevékenységgel arányos kamarai jogtanácsosi munkadíjból álló elsőfokú perköltséget. Az alperes pedig a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján az I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű felperesnek köteles elsőfokú perköltséget fizetni az egyes felperesekre vonatkozó marasztalási összeghez igazodóan. A felperesek ugyanis nem egységes pertársak, az igényeik elkülöníthetők, így az alperes nem kötelezhető a felperesek javára egyetemlegesen perköltség viselésére.

Az ítéltábla az I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű felperesek részére járó ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltség összegét a Díjrendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján határozta meg. A következőes bírósági gyakorlatnak megfelelően – amit a Díjrendelet 3. § (6) bekezdése alapoz meg – az ügyvédi munkadíjnak a pertárgyértéken kívül, az elvégzett munkához kell igazodnia. Az eljáró bíróságnak ezért a munkadíj megállapítása során egyebek mellett az ügyvéd által szerkesztett beadványok munkaigényességére, a kitűzött tárgyalásokon való megjelenésre és az ott kifejtett tevékenységre is figyelemmel kell lennie. Mérlegelnie kell továbbá az ügy bonyolultságát, az ügy tárgyának szakmai nehézségét, a pertárgyértékét, a végzett ügyvédi munkának a célszerű pervitelben és az ügy lényegretörő, észszerű időn belüli elbírálásában való közrehatását. Az ügyvédi munkadíj magasabb összegben a Díjrendelet 3. § (2) bekezdésében meghatározott mértékhez képest tehát akkor állapítható meg, ha az annak alapján számított összeg nem fejezi ki kellőképpen a kifejtett ügyvédi munka ellenértékét. Jelen esetben a pertárgyérték figyelembevételével számított munkadíj olyan mértékű, amely arányban áll összességében a felperesi jogi képviselő perben kifejtett nagyobb terjedelmű tevékenységével. Ezért nem indokolt az ügyvédi munkadíj összegének felemelése.

[62] A felperesek külön-külön kérték az alperes marasztalását, önálló igényt érvényesítettek, így az illeték is külön-külön számítandó, a követelésük az illetékalap számítása során nem vonható össze. A követelések együttes értéke csak akkor vehető figyelembe, ha egy fél érvényesít az eljárásban egy jogviszonyból eredő több igényt vagy több jogviszonyból eredő igényt [illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 40. § (1) bekezdés]. Mindezekre tekintettel az elsőfokú eljárás illetéke összesen 1 594 711 forint.

[63] Az elsőfokú bíróság az alperest részbeni pernyertessége ellenére kötelezte az állam által előlegezett szakértői díj teljes összegének megfizetésére, azonban a 6/1986. (VI.26.) IM rendelete 13. § (2) bekezdése alapján abból csupán a pervesztességéhez igazodó összeg megfizetésére, azaz 63 544 forint megfizetésére köteles, a fennmaradó 57 104 forintot ugyanezen rendelet 14. §-a alapján az állam viseli az I. rendű felperes személyes költségmentessége folytán.

[64] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) és (3) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta.

[65] Az alperes fellebbezése az I. rendű és II. rendű felperest érintően részben, a III. rendű és IV. rendű alperest érintően nem vezetett eredményre, míg az V. rendű felperes esetében eredményes volt. A másodfokú eljárásban a pernyertességének-pervesztességének aránya az I. rendű felperest érintően 64 %, a II. rendű felperest érintően 57 % az alperesre terhesebben.

Ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében az alperes köteles az I. rendű és II. rendű felperes másodfokú perköltsége megfizetésére akként, hogy a részükre járó összeg a Díjrendelet 3. § (5) bekezdése szerint megállapítható, a pernyertességük arányához igazodó ügyvédi munkadíj és az alperest a részbeni pernyertessége folytán megillető, ugyanezen jogszabályhely alapján számított kamarai jogtanácsosi munkadíj különbözete.

A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján pedig az alperes a III. rendű és IV. rendű felperesnek a Díjrendelet 3. § (5) bekezdése szerinti ügyvédi munkadíjból álló, míg az V. rendű felperes az alperesnek a Díjrendelet 3. § (6) bekezdése alapján az V. rendű felperes kapcsán kifejtett tevékenységgel arányos kamarai jogtanácsosi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére köteles.

[66] Az alperest az Itv. 5. § (1) bekezdés d) pontja szerinti személyes illetékmentessége folytán előzetesen meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetékből az V. rendű felperes 222 985 forint viselésére köteles a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján, míg a rendelet 14. §-a és 15. § (1) bekezdése alapján a további 1 021 108 forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Szeged, 2021. szeptember 23.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.
s.k.

a tanács elnöke

Dr. Tolna András s.k.

előadó bíró

Dr. Dobler László

táblabíró